

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Індійський національний конгрес: ідеологія та політика (1885 - 1947 рр.)
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

спеціальність: 032 «Історія та археологія»

вид дисципліни: вибіркова

історичний факультет

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету історичного факультету

"21" червня 2019 року, протокол № 6

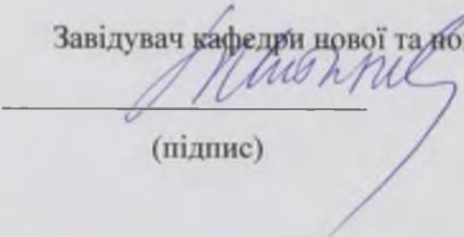
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Чувпило Олександр Олександрович, доктор історичних наук, процесор кафедри нової та новітньої історії,

Програму схвалено на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол від "20" листопада 2019 року № 11

Завідувач кафедри нової та новітньої історії

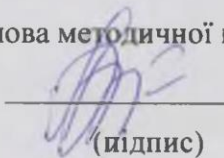
(підпис)

Станчев М. Г.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією історичного факультету

Протокол від "14" серпня 2019 року № 8

Голова методичної комісії історичного факультету

(підпис)

Тумаков А. І.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Індійський національний конгрес: ідеологія та політика (1885–1947 рр.)**» складена відповідно до вимог третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми підготовки аспіранта, спеціальності 032 «Історія та археологія».

Вона розрахована на один навчальний семестр і викладається на історичному факультеті.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни – вивчення та аналіз ідеології, політики та діяльності Індійського національного конгресу – провідної політичної партії сучасної Індії від часу її заснування в 1885 р. і до завоювання народами Індостану політичної незалежності.

1.2. **Основні завдання вивчення дисципліни:** навчання аспірантів аналізу програм, тактики й діяльності ІНК у різні періоди його існування, аналізу світогляду і політичної діяльності визначних національних лідерів Індії, форм й методів антиколоніальної боротьби народних мас Індостану.

1.3 Кількість кредитів – 5.

1.4 Загальна кількість годин – 150.

1.5 Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна/ за вибором	
денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2	
Семестр	
4	-
Лекції	
30 год.	-
Самостійна робота	
120 год.	
Індивідуальні завдання	

Контрольна робота	
2	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні досягти таких результатів навчання:

Здатність об'єднувати (синтезувати) та обговорювати нещодавні публікації в межах та поза областю дослідження.

Здатність використовувати критичні знання в громадській сфері, що підтверджено публікацією принаймні однієї оглядової статті та статті- огляду книги.

Здатність детально розробляти та презентувати переконливо групі кваліфікованих дослідників добре обґрунтований план дослідження для розв'язання важливої задачі.

Здатність завершити розширений оригінальний результат дослідження, що ґрунтується на критичному розгляді джерел та забезпечений необхідним науковим апаратом - таким, як нотатки, бібліографія та публікація відповідних документів.

Здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив (соціально орієнтовані робочі зустрічі).

Здатність підбирати матеріал для преси, об'єднання інформації з питань викладацько-професорських ініціатив, публікувати їх в пресі чи на веб-сторінці.

Здатність ефективно планувати час для отримання необхідних результатів.

Здатність знаходити, аналізувати та об'єднувати корпус документів з різних архівів; та джерел у дисертації та в попередньому дослідженні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1.

Тема 1. Вступ до спецкурсу

Актуальність вивчення історії Індійського національного конгресу (ІНК). Предмет і метод спецкурсу. Хронологічні рамки. Періодизація історії ІНК. Ідейно-теоретична основа. Територіальні рамки спецкурсу. Його основні проблеми. Значення вивчення історії ІНК для правильного розуміння загальних закономірностей і характерних особливостей історичного розвитку Індії в колоніальну добу та після завоювання політичної незалежності. Мета спецкурсу. Стан наукового дослідження історії ІНК. Радянська історіографія та її досягнення. Пострадянська індологія історії ІНК. Українська національна індологія про ІНК. Індійська історіографія історії конгресистської організації. Західна конгресологія. Джерельна база спецкурсу.

Тема 2. Перший етап діяльності ІНК (1885–1918 рр.)

Загальна характеристика першого етапу діяльності ІНК, поділ його на періоди. Характеристика індійського визвольного руху після поразки Великого національного повстання 1857–1859 рр. Попередники ІНК. Світогляд і діяльність їхніх лідерів. Утворення ІНК, його організаційні принципи, структура, мета і завдання. Соціальний, національний, релігійний, кастовий і регіональний склад. Форми, методи й тактика боротьби, специфіка ІНК. Погляди й діяльність лідерів ІНК. Формування основних ідейно-політичних течій. Ставлення ІНК до англійської колоніальної влади, до проблем економічного розвитку Індії. Критика Конгресом зовнішньої політики англо-індійської влади. Орієнтація поміркованих конгресистів на підтримку британської громадськості. Тактика прохань, петицій і протесту (три «П»). Ставлення колоніальної влади до Конгресу. Перші сесії (з'їзди) ІНК. Обговорення на них політичних, економічних і соціальних питань. Світогляд і діяльність провідних конгресистських лідерів: Д. Наороджі, Г. К. Гокхале, Р. Ч. Датта, Ф. Мехти. Їхні вимоги: захист індійської промисловості та ремесла від імпорту іноземних виробів, розвиток національної промисловості. Співробітництво Конгресу з регіональними патріотичними організаціями та з релігійно-общинними й комуналістськими партіями. Суперечності всередині ІНК. Поява течій: поміркованих і крайніх. Англійська політика в Індії в кінці XIX – на початку XX ст. та її вплив на позиції поміркованих і крайніх. Вплив на Індію міжнародних подій на початку XX ст. Позиція поміркованих і крайніх з питання поділу Бенгалії в 1905 р. Кампанія бойкоту англійських товарів. Рухи свараджу, свадеші та національної освіти. Погляди й діяльність Б. Г. Тілака. Розкол Конгресу в 1907 р. на сесії в Сураті. Розробка й затвердження нового статуту організації в 1908 р. Ставлення поміркованих і крайніх до проведених колонізаторами

реформ Морлі-Мінто (1909 р.). Боротьба за розвиток національних мов, зокрема за розвиток мови гінді. Протистояння між Конгресом і Мусульманською лігою, що виникла в 1906 р. Конгресисти й Хінду Махасабха. Участь конгресистів у роботі колоніальних легіслатур. Індія під час Першої світової війни. Політика колоніальної влади. Рух за гомруль (самоврядування). Ліги гомруля. Діяльність Б. Г. Тілака та А. Безант. Участь конгресистів у русі гомруль. Боротьба течій в ІНК. Суперництво поміркованих і крайніх на центральному та регіональному рівні. Позиція протиборствуючих течій щодо війни та участі в ній Індії. Рішення ІНК щодо лояльності імперії та намагання подати їй всіляку допомогу в воєнних діях. Вимога надання Індії прав самоврядного домініону. Зближення поміркованих і крайніх у Конгресі. Внесення змін до статуту ІНК. Послаблення опозиції поміркованих. Зміна ставлення колонізаторів до конгресистів. Лакхнауська угода 1916. Спільний виступ ІНК і Мусульманської ліги з вимогою надання Індії самоврядування. Підтримка англійцями вимоги мусульман про створення для них окремих виборчих округів. Протиставлення індусів і мусульман у загальноіндійському масштабі. Заява Монтегю 1917 р. Доповідь Монтегю-Челмсфорда. Ставлення до неї конгресистів. Черговий розкол ІНК. Утворення Національної ліберальної федерації. Кінець розбіжностей між поміркованими й крайніми на першому етапі діяльності ІНК. Історична місія обох течій.

Розділ 2.

Тема 3. Другий етап діяльності ІНК (1918–1939 рр.)

Політичне та економічне становище Британської Індії після Першої світової війни. Визвольний рух. Ідейно-політична боротьба в ІНК. Реформи Монтегю-Челмсфорда та ставлення до них ІНК. Світогляд і політична діяльність М. К. Ганді. Програма неспівробітництва. Сесія в Амрітсарі 1919 р. Сесія в Нагпурі 1920 р. Рух неспівробітництва. Халіфатистський рух та участь у ньому конгресистів. Події в Чаурі-Чаура 4 лютого 1922 р. Припинення кампанії неспівробітництва 11–12 лютого 1922 р. Конструктивна програма М. К. Ганді, її положення. Спад масового ненасильницького руху. Криза в ІНК. Посилення в ньому ідеологічної боротьби. Суперечності з питання про подальші форми й методи боротьби за сварадж. Противники й прихильники змін. Суперництво Ч. Раджагопалачарі, Ч. Р. Даса й М. Неру. Ідея вступу до легіслатур та органів місцевого самоврядування. Сесія в Гая (грудень 1922 р.). Перемога противників змін. Утворення всередині ІНК свараджистської партії (березень 1923 р.). Програма й тактика свараджистів. Праві і ліві свараджисти. Світогляд і діяльність С. Ч. Боса. Боротьба течій в ІНК на провінційному рівні. Боротьба течій на сесіях ІНК у Делі, Коканаді й Белгаумі (1923–1924 рр.). Ставлення до свараджистів М. К. Ганді. Успіхи свараджистів у боротьбі з противниками змін. Втрата противниками змін свого впливу в Конгресі. Перехід Конгресу до рук свараджистських лідерів (1925 р.). Вступ

сварджистів до центральних та провінційних легіслатур. Боротьба між лівими й правими сварджистами. Угрупування респонсивістів, його програма й тактика. Діяльність респонсивістів у середині ІНК. Примирення ортодоксальних сварджистів із противниками змін. Активізація діяльності лівих сварджистів. Сесія ІНК у Гаухаті (1926 р.). Відновлення єдності конгресистського керівництва. Утворення гандистсько-сварджистського блоку. Повернення до політики не співробітництва з колонізаторами. Формування в ІНК лівонаціоналістичного крила. Пожвавлення масового руху в 1927 р. Початок його нового піднесення (1928 р.). Сесії ІНК у Мадрасі й Калькутті (1927-1928 рр.). Утворення Всеіндійської ліги незалежності (1928 р.). Боротьба в ІНК між прихильниками статусу домініону й незалежності. Діяльність М. Неру, Дж. Неру й С. Ч. Боса. Праве й ліве крило, їхня програма й тактика. Сесія ІНК у Лахорі (1929 р.). Прийняття рішення про боротьбу ІНК за повну незалежність Індії. Підняття Дж. Неру національного прапора. Святкування Дня індійської незалежності 26 січня 1930 р. Перебіг першої кампанії громадянської непокори, організованої конгресистами на чолі з М. К. Ганді. Повстання у Читтагонзі, Пешаварі й Шолапурі. Укладення Делійського пакту між М. К. Ганді й віце-королем лордом Ірвінім 5 березня 1931 р. Друга кампанія громадянської непокори (1932–1934 рр.). Утворення всередині ІНК Біхарської конгрес-соціалістичної партії. Боротьба ІНК проти індуїстського інституту недоторканості та за врегулювання міжобщинних суперечностей. Програма й тактика лівого крила ІНК. Відродження сварджистської партії 31 березня 1934 р. Програма сварджистів щодо діяльності ІНК у легіслатурах. Легалізація ІНК. Спроби представників лівого крила зберегти масовий рух. Формування всередині ІНК загально індійської Конгрес-соціалістичної партії. Її програма й тактика. Поляризація сил усередині ІНК. Утворення конгресистської Націоналістичної партії в серпні 1934 р. Її програмні положення. Вихід М.К. Ганді з конгресистської організації. Новий Закон про управління Індією (2 липня 1935 р.) та його положення. Ставлення керівництва ІНК і різних його угруповань до Закону 1935 р. Загострення ідейно-політичної боротьби в ІНК. Обрання Дж. Неру президентом (головою) партії. Перемога лівого крила. Сесія ІНК у Лакхнау (квітень 1936 р.). Політичний курс ІНК після Лакхнау. Рішення про участь конгресистів у виборах до провінційних легіслатур. Намагання правого крила повернути собі керівні посади в ІНК. Боротьба правих лідерів проти Дж. Неру та його політичної програми. Обрання Дж. Неру вдруге президентом ІНК на сесії в Файзпурі (грудень 1936 р.). Перемога ІНК на провінційних виборах до легіслатур (лютий 1937 р.). Розбіжності в ІНК із питання про функції представників партії в законодавчих органах. Виступи лівого крила проти прийняття конгресистами від властей міністерських посад та утворення в семи провінціях конгресистських урядів. Перемога прихильників прийняття міністерських посад (березень 1937 р.). Відмова Дж. Неру втретє балотуватися на вищу партійну посаду. Діяльність провінційних урядів, утворених конгресистами. Невдоволення нею широкого партійного

загалу та народу. Обрання С. Ч. Боса президентом ІНК (січень 1938 р.). Чергове загострення ідейно-політичної боротьби в ІНК. Спроби С. Ч. Боса пред'явити правлячим колам Англії ультиматум про надання Індії повної незалежності в певний термін. «План дій» С. Ч. Боса та його сутність. Дискусія про обрання чергового президента ІНК. Перемога С. Ч. Боса на виборах партійного президента 29 січня 1939 р. Боротьба течій на сесії ІНК у Тріпурі (березень 1939 р.). Прийняття резолюцій Г. В. Панта, спрямованої проти політичної діяльності С. Ч. Боса. Відмова С. Ч. Боса від посади президента 30 квітня 1939 р. Утворення в ІНК ще одного лівого угруповання – Форвард блоку (травень 1939 р.). Його програма й тактика. Діяльність Форвард блоку. Спроби С. Ч. Боса об'єднати всі ліві угруповання в ІНК. Утворення Лівого консолідаційного комітету (червень 1939 р.). Повернення до влади в ІНК поміркованих і правих діячів напередодні Другої світової війни.

Тема 4. Третій етап діяльності ІНК (1939–1947 рр.)

Вступ Індії в Другу світову війну на боці Англії. Ставлення до цього керівництва ІНК і різних його угруповань. Намагання англійських правлячих кіл домогтися підтримки Конгресом Англії у війні. Виступ М. К. Ганді й Дж. Неру про необхідність надати допомогу Англії в її воєнних зусиллях. Резолюція ІНК про ставлення партії до війни та підтримки в ній Англії 14 вересня 1939 р. Вимога ІНК надання Індії незалежності 10 жовтня 1939 р. Участь лівого крила ІНК в антивоєнному русі. Відмова англійців надати Індії незалежність. Відставка провінційних конгресистських урядів. Утворення всередині ІНК Радикально-демократичної партії М. Н. Роя (грудень 1939 р.). Обіцянка англійців надати Індії статус домініону після закінчення війни (10 січня 1940 р.). Боротьба в ІНК між прихильниками й противниками досягнення компромісу з англійським урядом. Продовження конгресистами антивоєнної боротьби. Жорстокі репресії колоніальних властей. Вимога ІНК 7 липня 1940 р. до англійців зробити лише формальну декларацію про надання Індії незалежності після закінчення війни. Відмова англійського уряду піти на поступки конгресистам (8 серпня 1940 р.). Переговори М. К. Ганді з віце-королем Індії В. А. Лінлітгоу (вересень 1940 р.). Оголошення М. К. Ганді 17 жовтня 1940 р. масової ненасильницької кампанії громадянської непокорі проти участі Індії у війні. Масові репресії проти конгресистів. Заборона діяльності ІНК у 1941 р. Арешт 30 тис. провідних конгресистів. Припинення діяльності конгресистської організації до грудня 1941 р. Відновлення політичної діяльності ІНК у січні 1942 р. Продовження антивоєнної боротьби конгресистів. Місія Стаффорда Кріппса в Індію. Перемовини з лідерами ІНК (березень 1942 р.). Відхилення керівництвом ІНК декларації Кріппса. Гасло М. К. Ганді «Геть із Індії!» Звинувачення його у прояпонських настроях. Створення С. Ч. Босом у Бірмі уряду Вільної Індії та Індійської національної армії (1942 р.). Арешти владою всіх лідерів ІНК, включаючи М. К. Ганді (9 серпня 1942 р.). Чергова заборона діяльності Конгресу. Відновлення його діяльності на початку 1944 р.

Звільнення М. К. Ганді 6 травня 1944 р. Переговори ІНК і Мусульманської ліги про спільну боротьбу за створення відповідального уряду Індії (літо 1944 р.). Невдача переговорів між М. К. Ганді та лідером Мусульманської ліги М. А. Джинною (вересень 1944 р.). Вимога М. А. Джинни про створення на території Індії мусульманської держави Пакистану. Домовленість ІНК і Мусульманської ліги про створення відповідального уряду Індії (січень 1945 р.). Конференція політичних лідерів Індії в Сімлі (14 червня 1945 р.). Декларація лейбористського уряду стосовно Індії 13 вересня 1945 р. Ставлення до неї керівництва ІНК. Антианглійські виступи конгресистів наприкінці 1945 р. – на початку 1946 р. Перемога ІНК на виборах до центральної та провінційних легіслатур (квітень 1946 р.). Місія Петтік Лоуренса в Індії. Її переговори з керівництвом ІНК і Мусульманської ліги. Вибори в Установчі збори (червень 1946 р.). Утворення Тимчасового уряду Індії (24 серпня 1946 р.). Закон про незалежність Індії 3 червня 1947 р. (план Маунтбеттена). Прийняття його керівництвом ІНК. Розділ Індії на два домініони – Хіндустан і Пакистан (15 серпня 1947 р.). Утворення конгресистського уряду Індії на чолі з Дж. Неру. Підсумки національно-визвольної боротьби народів Індії, очолюваної ІНК.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Найменування тем	Кількість годин					
		Усього	Усього ауд.	Лекцій	Сем.	Практ.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Розділ 1.							
1	Вступ	32	2	2			30
2	Перший етап діяльності ІНК (1885–1918 рр.).	39	9	9			30
Розділ 2.							
3	Другий етап діяльності ІНК (1918–1939 рр.)	39	9	9			30

4	Третій етап діяльності ІНК (1939–1947 рр.)	40	10	10			30
	Всього:	150	30	30			120

4. Семінарські заняття

Не передбачені планом

5. Завдання для самостійної роботи

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Мультимедійна презентація за темою «Утворення та перші роки діяльності ІНК»	20
Мультимедійна презентація за темою «Боротьба течій в ІНК в перші роки його діяльності»	20
Мультимедійна презентація за темою «ІНК під час Першої світової війни»	20
Мультимедійна презентація за темою «Утворення та діяльність свараджистів в ІНК»	20
Мультимедійна презентація за темою «Кампанії громадянської непокори в Індії на початку 30-х років ХХ ст.»	20
Мультимедійна презентація за темою «ІНК під час Другої світової війни»	20
Всього	120

6. Індивідуальні завдання

не передбачені планом

7. Методи контролю: Письмова контрольна робота за розділами, підсумковий чотирьохрівневий контроль. Письмова відповідь на представлені у програмі питання. Сумарна максимальна кількість балів, які може одержати аспірант – 100 балів.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1	Розділ 2	К/р, передбачена навчальним планом за розділом 1	К/р, передбачена навчальним планом за розділом 2	Разом	60	100
10	10	10	10	40		

Критерії оцінювання контрольних робіт:

10 балів – надано вичерпну відповідь на питання;

8-9 балів – надано в основному вірну відповідь на питання;

5-7 балів – надано частково вірну відповідь на питання;

0-4 бали – відсутність відповіді на питання, *недостатня або невірна відповідь.*

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Оцінка 55–60 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основних джерел і додаткової літератури, уміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

50–54 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, знання історичної хронології, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати історичний матеріал. Також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

40–49 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки, за наявності принципових помилок при викладанні засвоєного матеріалу або неповних висновків.

30–39 балів передбачає часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене

завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

20–29 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки, а також якщо в студента виникають проблеми навіть з відтворенням основного матеріалу.

0–19 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	Для чотирирівневої системи оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

Рекомендована література до курсу

Антонова К. А., Бонгард-Левин Г. М., Котовский Г. Г. История Индии. – М., 1998.

Васильев Л. С. История Востока: В 2-х т. – М., 2003.

История Востока: В 6 т. – М., 2004.

Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. – Львів, 2003.

Новейшая история стран Азии и Африки. XX в.: Учебник для вузов: В 3 т. – М., 2007.

Политические портреты борцов за национальную независимость. – М., 1983.

Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – початок XX ст.). – Суми, 2002.

- Таммита-Дельгода С. Индия. История страны. – М., 2010.
- Чувпило О. О. Видатні борці за незалежність Індії. – Харків, 2000.
- Чувпило О. О. Вибрані індологічні твори. – Харків, 2013.
- Чувпило О. О. Ідейно-політична боротьба в Індійському національному конгресі (20–30-ті роки ХХ ст.). – Харків, 2015.
- Юрлов Ф. Н., Юрлова Е. С. История Индии. ХХ век. – М., 2010.